

Povezanost sastavnica identiteta, svjesnosti o sebi i samomotrenja

Josip Burušić
Institut društvenih znanosti "Ivo Pilar"

Među ljudima je moguće pronaći postojane individualne razlike u stupnju važnosti koju daju privatnim odnosno javnim značajkama vlastitog identiteta. Neki vide privatna obilježja kao puno važnija, značajnija i kao točan pokazatelj onoga što oni jesu, dok drugi veću važnost polažu na javne, vidljive značajke. Navedene razlike odražavaju svojevrsnu orijentaciju u određenju identiteta koju je teorijski opisao Cheek (1989). U radu se razmatra odnos svjesnosti o sebi, samomotrenja i orijentacija na privatne odnosno javne značajke identiteta, kao psiholoških konstrukata koji konceptualno polaze od podjele na privatna i javna ponašanja i doživljavanja. Dobiveni rezultati svjedoče kako je opravdano razlikovati orijentiranost na privatne i javne aspekte identiteta čije su povezanosti s aspektima svjesnosti o sebi i samomotrenja konceptualno očekivane i teorijski objašnjive.

Ključne riječi: Identitet, privatno i javno, svjesnost o sebi, samomotrenje

Zanimanje za razlike između vanjskoga, vidljivog ponašanja, dostupnog za promatranje, i ponašanja koje je privatno i dostupno isključivo različitim oblicima samouvida prisutno je u psihologiji dugo vremena. Istraživanje introverzije nasuprot ekstraverziji, unutarnje spram vanjske usmjerenosti, internalnog i eksternalnog lokusa kontrole, privatne i javne svjesnosti i slično jednim je dijelom upravo na tragu te razlike. Razlika između ovih dvaju vidova ponašanja i iskustava najjednostavnije se označava kao razlika između privatnog i javnog u ljudima (Tedeschi, 1986).

U istraživanjima se u određenim razdobljima veći značaj davao bilo privatnim bilo javnim iskustvima, a tek su istraživanja pojma o sebi u cijelosti aktualizirala problem privatnog i javnog te dala primjeren značaj i jednom i drugom vidu doživljavanja. Tomu svjedoči postojanje nekoliko vrlo zanimljivih teorija, kao što

su socioanalitička teorija razvoja ličnosti (Hogan, 1983), teorija socijalnog identiteta (Schlenker, 1982), teorija samopotvrđivanja (Swann, 1983), teorija 'selfa' kao publike za samopredstavljanje (Greenwald i Breckler, 1985).

Kako bi se diferencijalno naglasili različiti utjecaji privatnog i javnog u literaturi o samopoimanju, vrlo se često rabi termin 'identitet', pa se govori o privatnom i javnom aspektu osobnog identiteta, privatnom i javnom osobnom identitetu i sl. Na općoj razini, identitet kao konstrukt ukazuje i određuje tko ili što određena osoba jest (Ellemers i sur., 2002). Sve se sastavnice identiteta mogu razvrstati u kategorije osobnog i socijalnog, pa se govori o podjeli na osobni i socijalni identitet. No, kako i osobni identitet ima aspekte privatnog i javnog, nastoji se koristiti izraze kao što privatni i javni osobni identitet kako bi se izbjeglo nerazumijevanje koje se, kada je riječ o osobnom identitetu, ponegdje javlja, da osobni identitet, jer je *osobni*, ukazuje na poimanje osobe van socijalnog konteksta, kao oblik kumulativnog *asocijalnog* iskustva. Schlenker (1986) stoga naglašava da je izraz 'identitet' u stručnoj literaturi u uporabi kako bi se njime ukazalo na interperso-

---

Svu korespondenciju koja se odnosi na ovaj članak adresirati na Josip Burušić, Institut društvenih znanosti "Ivo Pilar", Marulićev trg 19/I, 10000 Zagreb.

E-mail: Josip.Burusic@pilar.hr

nalnu narav pojma o sebi da bi se istakli socijalni utjecaji koji doprinose i posreduju u poimanju i samoodređenju osobe.

Kao što je pokazao Sampson (1978), a teorijski razmotrio Miller (1963), kada se od ljudi traži da navedu i procjene pojedine značajke koje su iznimno važne za njihovo vlastito poimanje, oni navode i osobne i socijalne aspekte. Među ljudima je po tom pitanju moguće pronaći postojane individualne razlike u stupnju važnosti koju stavljaju na privatne odnosno javne značajke u poimanju sebe. Te razlike odražavaju *orijentaciju u određenju identiteta* koja ukazuje na relativnu važnost i značaj koji osoba u procesu formiranja i održavanja vlastitih samoodređenja i vlastitih poimanja polaže na privatne odnosno javne značajke i obilježja (Cheek i Briggs, 1982; Cheek, 1989). Neki ljudi vide vlastite privatne značajke i obilježja kao puno važnije, značajnije i točnije pokazatelje onoga što oni jesu, dok drugi veću važnost polažu na javne, vidljive ili neke socijalne odrednice.

Pored važnosti koju privatna i javna obilježja imaju, moguće je također razlikovati i stupanj usmjerenosti vlastite svjesnosti ne pojedine od ovih skupina, na što ukazuje koncept svjesnosti o sebi (Fenigstein i sur., 1975; Buss, 1980). Kao što navodi Buss (1980) moguće je razlikovati pojedince izražene privatne svjesnosti o sebi koji u najvećoj mjeri razmišljaju i usredotočeni su na privatne aspekte, iskustva i doživljaje, te je moguće prepoznati drugu skupinu, onu izraženije javne svjesnosti, koja više vodi računa o javnim aspektima. Kako je izraženost ovih razlika velika i postojana, moguće je govoriti o nečijoj općoj tendenciji usmjerenosti samosvijesti koja egzistira i kao individualna razlika među ljudima.

U dosadašnjim istraživanjima konstrukt svjesnosti o sebi dovođen je u vezu s nizom različitih obilježja osobe, situacijskih značajki, te je sigurno jedan od najviše istraživanih konstrukata u psihologiji (Leary i Tangney, 2002). No i uz takvu popularnost, izuzmu li se istraživanja nekolicine autora (Cheek i Briggs, 1982; Hogan i Cheek, 1983), vrlo je malo istraživanja koja povezuju ovaj vid osobnog iskustva s aspektom važnosti pojedinih obilježja u samopoimanju. Iako je problem odnosa *važnosti i svjesnosti* privatnih i javnih aspekata pojedinca u istraživanjima ovih autora bio predmet zanimanja, još uvijek nije u cijelosti dano prihvatljivo objašnjenje u kojem točno odnosu stoje ta dva procesa. Premda implicitna pretpostavka upućuje na

to da nije moguće previše voditi računa o pojedinim aspektima (znači imati izraženu svjesnost), ako pri tomu ti aspekti pojedincu nisu u samopoimanju i važni, ona nije ekstenzivnije empirijski provjeravana. Ovomu treba svakako dodati i opću sumnju iznesenu u vrlo citiranom razmatranju autora Wicklunda i Gollwitzera (1987) o opravdanosti i korisnosti podjela na privatnu i javnu stranu samopoimanja i svijesti o sebi, te sumnje u mogućnost metodološke distinkcije tih dvaju vidova ljudskih iskustava koju obrazlažu Tetlock i Manstead (1985).

Pored rasvjetljavanja stvarnog odnosa privatnih i javnih značajki te odnosa u kojem stoje važnost i svjesnost o ovim značajkama, nužno je vidjeti proizvode li razlike u polaganju veće važnosti na osobne odnosno javne značajke i neke daljnje razlike u ponašanju ljudi. Tu je svakako relevantno razmotriti u kakvom odnosu stoje samomotrenje, svjesnost o sebi i orijentacija na privatne odnosno javne značajke u samopoimanju. Upravo su to konstrukti koji konceptualno polaze od podjele na privatna i javna ponašanja te razlike u relativnom utjecaju i dinamici koju na sustav doživljavanja i ponašanja te razlike imaju. Brojna su dosadašnja istraživanja pojedinih od ovih individualnih razlika pokazala da bi oni koji polažu veću važnost na javne aspekte svoga identiteta trebali u većoj mjeri voditi računa i obraćati pažnju na ponašanja koja utječu na socijalni položaj i odnose, a na osobnom bi planu u situacijama izraženije socijalne evaluacije trebali doživljavati veći stupanj neugode. Iz tih smo razloga u ovom istraživanju nastojali utvrditi na koji su način povezane individualne razlike u svjesnosti o sebi i samomotrenju s orijentacijom na privatne odnosno javne značajke u određenju identiteta. Uvažavajući teorijska razmatranja i dosadašnja istraživanja moguće je pretpostaviti veću povezanost orijentacije k privatnim aspektima identiteta s privatnom svjesnošću o sebi te, s druge strane, veću povezanost javne svjesnosti i orijentacije k javnim aspektima identiteta. Kada je riječ o samomotrenju, moguće je očekivati da pojedinci koji veću važnost polažu na javne značajke osobnog identiteta iskazuju i veću sposobnost upravljanja vlastitim ekspresivnim ponašanjima.

Metoda

Sudionici

U istraživanju je sudjelovalo 225 sudionika (38 muškaraca i 187 žena), studenata psihologije na Odsjeku za psihologiju u Rijeci i na Studiju psihologije Hrvatskih studija u Zagrebu. Instrumentarij

Za mjerenje orijentacije u određenju identiteta korišten je **Upitnik važnosti pojedinih aspekata identiteta** autora Cheeka i Briggisa (1982), pri čemu su u obzir uzete samo čestice koje ukazuju na privatni i javni identitet, a ne i čestice koje ukazuju na socijalni identitet, kolektivni identitet itd. Ovaj je Upitnik prvotno konstruirao Sampson (1978) za mjerenje individualnih razlika u, kako ju je autor nazvao, »općoj okolinskoj orijentaciji«. Pri odabiru pojedinih karakteristika za konačnu verziju instrumenta Sampson (1978) je pošao od Gordonove kategorizacije odgovora na Testu "Tko ste vi?" (WAY test, Gordon, 1968), te od rezultata nekoliko svojih ranijih istraživanja. Cheek (1982; 1989) je preuzeo ovaj Upitnik te ga je tijekom vremena neprestano doradivao dodavajući mu daljnje važne značajke identiteta, tako da je danas moguće pronaći nekoliko inačica. Instrument se koristi na način da se od ispitanika traži da procjene niz značajki i obilježja vodeći prije svega računa koliko je pojedina značajka bitna za njihovo samopojmanje. Svoju procjenu daju na skali Likertovog tipa, čiji se odgovori kreću od 0 – "Nije uopće bitno za moje shvaćanje tko sam ja" do 4 - "Izrazito je bitno za moje shvaćanje tko sam ja". Značajke koje ukazuju na privatni identitet su: *Moje emocije i osjećaji; Načini na koje izlazim na kraj sa svojim strahovima, tjeskobama i iskušenjima života; Način na koji izlazim na kraj s pozitivnim i ljubavnim osjećajima; Moje vrijednosti i moral; Moja razmišljanja i ideje, načini na koje mislim; Moji ciljevi i aspiracije*. Značajke koje ukazuju na javni identitet su: *Moja fizička obilježja: visina, izgled tijela, težina, Popularnost i privlačnost drugim ljudima; Moje geste i načini na koje se izražavam; Moj spol: pripadnost muškom odnosno ženskom spolu; Načini na koje djelujem ili utječem na druge*.

Uz Upitnik važnosti pojedinih aspekata identiteta sudionici su popunili još i Revidiranu skalu samomotrenja (Lennox i Wolfe, 1984), Skalu socijalne prikladnosti (Lennox i Wolfe, 1984) te Skalu svjesnosti o sebi (Fenigstein,

Scheier i Buss, 1975). Riječ je o dobro poznatim i vrlo često korištenim instrumentima za mjerenje aspekata samomotrenja i svjesnosti o sebi, obilježja pojedinca koja su predmet ovog istraživanja. O ovim je instrumentima moguće pronaći vrlo iscrpne validacijske podatke u nizu dostupnih izvora. Rezultati na ovim skalama su iskazani po pojedinim subskalama: "privatnoj svjesnost" (10 čestica, $\alpha=.80$), "javnoj svjesnosti" (7 čestica, $\alpha=.67$) i "socijalnoj anksioznosti" (6 čestica, $\alpha=.86$) za Skalu svjesnosti o sebi; "sposobnosti modificiranja samopredstavljanja" (7 čestica, $\alpha=.83$) i "osjetljivosti za ekspresivna ponašanja drugih" (6 čestica, $\alpha=.78$) za Revidiranu skalu samomotrenja, te »promjenjivosti ponašanja kroz situacije« (7 čestica, $\alpha=.87$) i »usmjerenosti na socijalne usporedbe« (13 čestica, $\alpha=.82$) za Skalu socijalne prikladnosti.

Postupak

Podaci za ovo istraživanje su prikupljeni skupnom primjenom niza različitih instrumenata čiji je redosljed pojavljivanja u protokolima variran. Istraživanje je provedeno u skupinama do 35 studenata, anonimno bez prikupljanja osobnih informacija koje služe identificiranju sudionika.

Rezultati

Kako bismo dobili osnovne statističke i psihometrijske značajke Upitnika važnosti pojedinih aspekata identiteta, potrebno je, prije svega, utvrditi broj značajnih latentnih dimenzija kojima je moguće opisati rezultate postignute na ovom instrumentu. Dosadašnja provjeravanja učinjena u engleskom govornom području s verzijom Upitnika koja uključuje sve čestice nisu uvijek davala istovjetne solucije, što je rezultiralo stalnim doradivanjem i novim verzijama instrumenta. U tu svrhu, korelacijska matrica 11 čestica koje pretpostavljeno mjere privatne i javne aspekte identiteta podvrgnuta je faktorskoj analizi glavnih komponenata. Broj značajnih latentnih dimenzija koje će se zadržati određen je Scree-testom (Cattell, 1966), te su uz ovaj kriterij zadržane dvije komponente čije varijance iznose 2,9 i 1,9. Zadržane su dimenzije nakon ekstrakcije dovedene u varimax poziciju jer se ortogonalna solucija pri tumačenju faktorske solucije nameće kao ispravniji odabir, uvažavaju li se teorijska objašnjenja i dosadašnja istraživanja, koja polaze od toga da privatni i javni identitet nisu suprotni krajevi jedne te iste dimenzije, već su prije dvije odvojive, u

blagoj mjeri povezane dimenzije identiteta (Cheek i Briggs, 1982; Sampson, 1978). Dobivena matrica faktorske strukture nakon ortogonalne rotacije prikazana je u Tablici 1.

Dobivena je jednostavna faktorska solucija u kojoj su sve čestice koje konceptualno mjere jedan aspekt identiteta izraženije povezane samo s jednom dimenzijom, bez izraženijih dvojnih projekcija. Sve čestice saturirane prvom zadržanom dimenzijom ukazuju na orijentaciju k privatnom identitetu dok čestice koje su izraženije povezane s drugim zadržanom dimenzijom ukazuju na orijentaciju k javnom identitetu u vlastitom samopoimanju i određenju. Takav ishod dozvoljava formiranje sumarnih rezultata za ova dva aspekta što je učinjeno zbrajanjem rezultata na pripadajućim česticama. U Tablici 2 su prikazani osnovni deskriptivni pokazatelji ovih dvaju kompozita.

Pet karakteristika javnog identiteta ima prosječnu interkorelaciju .27, a Cronbachov alfa koeficijent iznosi .66. Šest karakteristika privat-

nog identiteta ima prosječnu interkorelaciju .31 i Cronbachov alfa koeficijent .73. Dobiveni pokazatelji unutarnje konzistencije nisu po iznosima visoki, ali se mogu prihvatiti kao zadovoljavajući uzme li se u obzir broj čestica koje čine jednu subskalu.

Povezanost između orijentacije k privatnom i orijentacije k javnom identitetu je statistički značajna ($r=.19$, $p<.05$). Budući da je ova povezanost po iznosu relativno skromna, ostavlja dosta prostora za tumačenje ovih dimenzija kao konceptualno odvojivih dimenzija identiteta, kako to zagovaraju Cheek i Briggs (1982). Iznosi koeficijenata korelacije svih mjera zahvaćenih u istraživanju prikazani su u Tablici 3.

Orijentacija k privatnom identitetu u najvećoj je mjeri povezana s privatnom svjesnošću o sebi ($r=.40$, $p<.01$), a zatim s osjetljivošću za ekspresivna ponašanja drugih ($r=.23$; $p<.01$), dok je orijentacija k javnom identitetu najviše povezana s usmjerenošću na socijalne usporedbe ($r=.33$, $p<.01$) i javnom svjesnošću o sebi

Tablica 1. Rezultati faktorske analize Upitnika važnosti pojedinih aspekata identiteta - matrica faktorske strukture nakon rotacije (glavne komponente, varimax, N=225)

ČESTICE	F1	F2
Moje emocije i osjećaji	.72	
Načini na koje izlazim na kraj sa svojim strahovima, tjeskobama i iskušenjima života	.72	
Način na koji izlazim na kraj s pozitivnim i ljubavnim osjećajima	.69	
Moje vrijednosti i moral	.62	
Moja razmišljanja i ideje, načini na koje mislim	.60	
Moji ciljevi i aspiracije	.52	
Moja fizička obilježja: visina, izgled tijela, težina i sl.		.78
Popularnost i privlačnost drugim ljudima		.70
Moje geste i načini na koje se izražavam		.65
Moj spol: pripadnost ženskom odnosno muškom spolu		.60
Načini na koje djelujem ili utječem na druge		.46
Varijanca faktora	2.63	2.18
Ukupno objašnjenje varijance	43.8%	

(preglednosti radi prikazane su faktorska opterećenja veća od .30)

($r=.29$, $p<.01$). Dobiveni rezultati svjedoče kako je povezanost između aspekata *važnosti* i *svjesnosti* pojedinih značajki identiteta, a koja je bila predmet nekih rasprava, konceptualno očekivana.

U kojoj mjeri aspekti svjesnosti o sebi i samomotrenja doprinose objašnjenju dviju orijentacija provjerili smo izračunavanjem stupnjevitih regresijskih analiza s orijentacijom k privatnom odnosno orijentacijom k javnom identitetu kao kriterijima. Dobiveni su rezultati zajednički prikazani u Tablici 4.

Aspektima svjesnosti o sebi i samomotrenja moguće je objasniti oko 22% varijance orijentacije k privatnom identitetu odnosno 13% varijance orijentacije k javnom identitetu. Najbolji prediktori orijentacije k privatnom identitetu su privatna svjesnost o sebi ($\beta=.46$, $p<.05$) te odsustvo sposobnosti mijenjanja ponašanja kroz situacije ($\beta=-.23$, $p<.05$). Kod orijentacije k javnom identitetu podjednako se varijance ovo aspekta samopoimanja mogu objasniti javnom svjesnošću o sebi ($\beta=.18$, $p<.05$),

Tablica 2. Osnovni deskriptivni rezultati za subskele Orijehtacije k privatnom i Orijehtacije k javnom identitetu (N=225)

	Orijehtacija k privatnom	Orijehtacija k javnom
Broj čestica	6	5
min/max	10/24	1/20
M	20,6	11,5
SD	2,67	3,39
Prosječna interkorelacija čestica	,31	,27
Cronbachov alfa (α)	,73	,66

Tablica 3. Matrica interkorelacija svih skalnih rezultata (N=225)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Orijehtacija k privatnom		.19**	.06	.23**	-.14*	-.05	.40**	.08	-.08
2. Orijehtacija k javnom			.22**	.10	.15*	.33**	.17*	.29**	.05
3. Sposobnost modifikiranja samopredstavljanja				.26**	.32**	.20**	.14*	.06	-.29**
4. Osjetljivost za ekspresivna ponašanja					.00	-.06	.37**	.01	-.11
5. Promjenjivost ponašanja kroz situacije						.36**	.18**	.32**	.28**
6. Usmjerenost na socijalne usporedbe							.07	.53**	.27**
7. Privatna svjesnost								.38**	.05
8. Javna svjesnost									.34**
9. Socijalna anksioznost									

* $p<0,05$ ** $p<0,01$

Tablica 4. Rezultati stupnjevite regresijske analize s orijentacijom k privatnom odnosno orijentacijom k javnom identitetu kao kriterijem (završne regresijske jednadžbe sa statistički značajnim prediktorima, N=225)

Kriterij ⇒	Orijentacija k privatnom identitetu			Orijentacija k javnom identitetu		
	β	t	p(t)	β	t	p(t)
Prediktor ↓						
Privatna svjesnost	.46	7.45	<.05			
Javna svjesnost				.18	2.42	<.05
Socijalna anksioznost						
Sposobnost modificiranja samopredstavljanja				.17	2.61	<.05
Osjetljivost za ekspresivna ponašanja						
Promjenjivost ponašanja kroz situacije	-.23	-3.72	<.05			
Usmjerenost na socijalne usporedbe				.18	2.38	<.05
	R = .47 R ² kor = .22 F _(2,212) = 30.7 p < .01			R = .38 R ² kor = .13 F _(3,211) = 11.9 p < .01		

Tablica 5. Rezultati rezidualne hijerarhijske regresijske analize orijentacije k privatnom i orijentacije k javnom identitetu na svjesnost o sebi i samomotrenje uz kontrolu zajedničke varijance orijentacija (N=225)

Korak	Prediktor ↓	Kriterij ⇒	Orijentacija k privatnom identitetu			Orijentacija k javnom identitetu		
			β	t	p(t)	β	t	p(t)
1.	Orijentacija k privatnom identitetu		-	-	-	.21	3.21	<.05
	Orijentacija k javnom identitetu		.22	3.21	<.05	-	-	-
			R = .21; R ² = .04 p < .01			R = .21; R ² = .04 p < .01		
2.	Privatna svjesnost		.43	5.90	<.05			
	Javna svjesnost							
	Socijalna anksioznost							
	Sposobnost modificiranja samopredstavljanja					.17	2.15	<.05
	Osjetljivost za ekspresivna ponašanja							
	Promjenjivost ponašanja kroz situacije		-.23	-3.24	<.05			
	Usmjerenost na socijalne usporedbe					.20	2.49	<.05
			R = .51 ; R ² = .26, p < .01 ΔR ² = .22, F(ΔR ²) = 8.71 P < .01			R = .43; R ² = .18 p < .01 ΔR ² = .14, F(ΔR ²) = 5.30 p < .01		

usmjerenosti na socijalne usporedbe ($\beta=.17$, $p<.05$) te sposobnošću modificiranja samopredstavljanja ($\beta=.17$, $p<.05$).

Na kraju, željeli smo provjeriti koliki je jedinstveni doprinos pojedinog od ovih aspekata identiteta objašnjenju drugog aspekta te koliko se mogu varijance nekog aspekta objasniti samomotrenjem i svjesnošću o sebi nakon što se iz jednog aspekta identiteta parcijalizira zajednička varijanca koju ta dva aspekta dijele. To smo učinili izračunavanjem tzv. rezidualne hijerarhijske regresijske analize čiji su rezultati prikazani u Tablici 5.

Kao što se vidi uz kontrolu zajedničke varijance dviju orijentacija ne dolazi do značajnije promjene u strukturi dobivenih regresijskih modela što indirektno ukazuje na postojanost izlučenih prediktora u objašnjenju ovih aspekata osobnog identiteta pojedinca.

Rasprava

Dobiveni rezultati svjedoče kako je moguće prepoznati dvije temeljne dimenzije u Upitniku važnosti pojedinih aspekata identiteta koje ukazuju na orijentiranost na privatne i javne aspekte identiteta kao dva zasebna vida osobnog identiteta. Povezanost ovih dviju orijentacija samopoimanju s nekoliko značajnih mjera koje uključuju i procjenu važnosti koja se daje privatnim i javnim ponašanjima pruža potvrdu konceptualne opravdanosti razlikovanja orijentiranosti na privatne i javne aspekte identiteta iznesenu u nekoliko dosadašnjih istraživanja (Cheek, 1982; Cheek i Briggs, 1982; Sampson, 1978).

Orijentiranost na privatne i javne aspekte identiteta u samopoimanju sebe i svjesnost privatnih i javnih iskustava su dva odvojena psihološka konstrukta, sudeći prema rezultatima ovog istraživanja. No, s druge strane, činjenica da su privatna svjesnost i orijentiranost na privatne aspekte identiteta parcijalno više povezani, odnosno da javna svjesnost i orijentiranost na javne aspekte identiteta svjedoče kako je stupanj samopozornosti koju ljudi posvećuju pojedinim aspektima sebe proizvod važnosti koja se pridaje tim aspektima.

Takav ishod ima važne posljedice u nizu konkretnih ponašanja i doživljavanja. Pojedinci koji polažu veći značaj na neke privatne značajke i doživljavanja u većoj mjeri misle o svojim privatnim aspektima te su manje zainteresirani za socijalni kontekst i utjecaje. Kao što

su naglašavali Buss (1980) te Feingstein i sur. (1975) osobe izraženije svjesnosti o vlastitim privatnim značajkama prilično su nezainteresirane za socijalne aspekte vlastitog ponašanja i postavljaju svoj »unutarnji svijet« primarnim standardom. Takve su osobe, po svemu sudeći, posebice osjetljive na potencijalne prijetnje njihovom osobnom samopoštovanju. No, tu je svakako potrebno uzeti u obzir i mišljenje Schlenkera i Weigolda (1990) koji naglašavaju kako se pojedinci orijentirani na privatne značajke vlastita identiteta i izražene svjesnosti o tim značajkama ne mogu okarakterizirati kao »asocijalna bića«, već je potrebno voditi računa o naravi njihova pristupa socijalnom svijetu oko sebe. Oni se prije svega nastoje pokazati onakvima kakvi jesu, a ne izgledati onakvima kako drugi to od njih očekuju. Kako ovaj autorski dvojac navodi, oni "nastoje biti autonomni, a ne izgledati autonomno". Takvom shvaćanju u prilog idu i rezultati ovog istraživanja koji pokazuju da su osobe koje polažu veću pozornost na privatne aspekte vlastitog identiteta nesklone mijenjati svoje ponašanje kroz socijalne situacije, gledano preko rezultata koje postižu na jednoj od subskala Skala socijalne prikladnosti.

Druga skupina, koja veću važnost polaže na javne značajke svoga identiteta, u većoj mjeri razmišlja o njima te je po svemu sudeći u većoj mjeri osjetljiva na potencijalne prijetnje socijalnom poštovanju i odnosima s drugima (Cheek, 1989). U objašnjenju ove orijentacije sudjeluju upravo obilježja koja konceptualno ukazuju na specifičan način na koji osoba doživljava i određuje sebe u kontekstu socijalnih odnosa i s njima povezanih rezultirajućih procesa, a koje zajednički karakterizira zaokupljenost javnom izgledom i mišljenjima drugih. Osobe izraženije orijentacije na javne aspekte identiteta i izraženije javne svjesnosti o sebi nastoje voditi računa o javnom izgledu i očekivanjima publike, ali i pokazuju veću sposobnost samomotrenja vlastitih ponašanja u socijalnom kontekstu.

Rezultati provedenog istraživanja pokazuju kako je potrebno i korisno u razmatranju sustava formiranja i održanja vlastitog identiteta, pored do sada istraživanih aspekata kao što je svjesnost o sebi, uzeti u obzir i kategoriju *važnosti* koja se u vlastitom samopoimanju daje privatnim i javnim značajkama. Premda izneseni rezultati potvrđuju povezanost važnosti i svjesnosti moguće je da individualne razlike u orijentiranosti na privatne i javne aspekte identi-

teta proizvode različite ponašajne tendencije od individualnih razlika u svjesnosti o sebi čijem otkrivanju u narednim istraživanjima treba težiti.

LITERATURA

- Buss, A. H. (1980). *Self-consciousness and social anxiety*. San Francisco: Freeman.
- Cattell, R.B. (1966). The scree test for the number of factors. *Multivariate Behavioral Research*, 1, 140-161.
- Cheek, J. M. (1989). Identity orientations and self-interpretation. U: D. M. Buss, i N. Cantor (Ur.), *Personality Psychology: Recent Trends and Emerging Directions* (str. 275-285). New York: Springer-Verlag.
- Cheek, J.M. (1982). Aggregation, moderator variables, and the validity of personality tests: A peer-rating study. *Journal of Personality and Social Psychology*, 43, 1254-1269.
- Cheek, J.M. i Briggs, S.R. (1982). Self-consciousness and aspects of identity. *Journal of Research in Personality*, 16, 401-408.
- Ellemers, N., Spers, R. i Doosje, B. (2002). Self and social identity. *Annual Review of Psychology*, 53, 161-168.
- Fenigstein, A., Scheier, M.F. i Buss, A.H. (1975). Public and private self-consciousness: Assessment and theory. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 43, 522-527.
- Gordon, C. (1968). Self-conceptions: Configurations of content. U: C. Gordon, i K. Gergen (Ur.), *The self in social interaction* (str. 115-136). New York: Wiley.
- Greenwald, A.G. i Breckler, S.J. (1985). To whom is the self presented? U: B. Schlenker (Ur.) *The Self and Social Life* (str. 126-145). New York: McGraw-Hill.
- Hogan, R. (1983). A socioanalytic theory of personality. U: M. Page (Ur.), *Nebraska symposium on motivation* (Vol. 29, str. 55-89). Lincoln: University of Nebraska Press.
- Hogan, R. i Cheek, J. (1983). Identity, authenticity and maturity. U: T. R. Sarbin, i Scheibe, K.E. (eds.), *Studies in social identity*. New York: Praeger.
- Leary, M.R. i Tangney, J. (Ur.) (2002). *Handbook of self and identity*. New York: Guilford Press.
- Lennox, R.D. i Wolfe, R.N. (1984). Revision of the self-monitoring scale. *Journal of Personality and Social Psychology*, 46, 1349-1364.
- Miller, D.R. (1963). The study of social relationships: situation, identity and social interaction. U: S. Koch (Ur.), *Psychology: A Study of science*, New York: McGraw-Hill.
- Sampson, E.E. (1978). Personality and the location of identity. *Journal of Personality*, 46, 552-568.
- Schlenker, B. R. (1986). Self-identification: Toward an integration of the private and public self. U: R.F. Baumeister (Ur.), *Public self and private self* (str. 21-62). New York: Springer Verlag.
- Schlenker, B.R. (1982). Translating actions into attitudes: An identity-analytic approach to the explanation of social conduct. U: L. Berkowitz (Ur.), *Advances in experimental social psychology* (Vol. 15, str. 193-247). San Diego: Academic Press.
- Schlenker, B.R. i Weigold, M. F. (1990). Self-consciousness and self-presentation: Being autonomous versus appearing autonomous. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59, 820-828.
- Swann, W.B. (1983). Self-verification: Bringing social reality into harmony with the self. U: J. Suls, A.G. Greenwald (Ur.), *Psychological perspectives on the self* (Vol. 2, str. 33-66). Hillsdale: Lawrence Erlbaum.
- Tedeschi, J., (1986). Private and public experiences and the self. U: R.F. Baumeister (Ur.), *Public Self and Private Self* (str. 1-17). New York: Springer Verlag.
- Tetlock, P.E. i Manstead, A.S.R. (1985). Impression management versus intrapsychic explanations in social psychology: A useful dichotomy? *Psychological Review*, 92, 59-77.
- Wicklund, R.A. i Gollwitzer, P.M. (1987). The fallacy of the private-public self-focus distinction. *Journal of Personality*, 55(3), 491-523.

The relationship between aspects of identity, self-consciousness and self-monitoring

Josip Burušić
Institute of Social Sciences "Ivo Pilar"

Individual differences can be found among people in the relative importance that they place on the private and public aspects of their identity. Some see private aspects as more important and significant as well as more precise indicators of what they are, while others give more significance and importance to public aspects. The mentioned differences reflect their own identity orientation that was theoretically described by Cheek (1989). In this study, the relationship between self-consciousness, self-monitoring and orientation towards private and public aspects of identity are examined. The obtained results indicate that it is justified to differentiate orientation towards private and public aspects of identity whose relationship with aspects of self-consciousness and self-monitoring are conceptually expected and theoretically explainable.

Key words: identity, private and public, self-consciousness, self-monitoring

